

NADER ONDERZOEK VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Omgevingswet*

Locatie: Hogeweg 2 Wamel

Rapportnummer: 2024-BE-0821

In opdracht van:

Van Dun Advies
Raadhuisstraat 32
5126 CJ Gilze

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2024-BE-0821

Opdrachtgever

Van Dun Advies

Contactpersoon

Mevrouw M. Raymakers

Locatie

Hogeweg 2
Wamel

Auteur

Freek Rovers

Collegiale controle

Frenk van de Wal

Opleverdatum

18 september 2024

Uitvoerder

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Centrale vraagstelling	5
1.4 Criteria.....	5
2. WETTELIJK KADER	6
2.1 Soortenbescherming	6
2.2 Zorgplicht.....	7
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING.....	8
3.1 Situering plangebied	8
3.2 Verblijfplaatsen vleermuizen.....	8
4. ONDERZOEK.....	9
4.1 Volledigheid van de inventarisatie	9
4.2 Vleermuizen	9
4.3 Gebiedsfunctie	13
4.4 Overige soorten	14
5. RESULTATEN EN ADVIES	15
5.1 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding	15
5.2 Aanbevelingen	16
6. BRONNEN	17

SAMENVATTING

Initiatiefnemer is voornemens om de bestemming van het plangebied Hogeweg 2 te Wamel te wijzigen. De bestaande bedrijfsloods zal gesloopt worden, waarna een nieuw bijgebouw ter grootte van circa 300m² gerealiseerd zal worden. Daarnaast zal de bestaande woning vergroot worden met een aanbouw en carport. De bestemming 'Agrarisch' wordt gewijzigd in 'Wonen'.

Naar aanleiding van deze ruimtelijke ingreep en ontwikkeling is er voorafgaand aan dit rapport in februari 2024 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Brabant Eco (rapportage met nummer 2024-BE-0821 d.d. 9 februari 2024) vanuit het wettelijk kader van de Omgevingswet.

Op basis van voornoemde quickscan naar natuurwaarden is er geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het potentieel voorkomen van vleermuizen en de functie van het plangebied voor deze beschermde dieren.

Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend vleermuisonderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van vleermuizen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie.

Uitgevoerd onderzoek van mei 2024 tot september 2024 leidt tot de conclusie dat er waarnemingen zijn gedaan van een vleermuissoort in de directe omgeving van het plangebied, namelijk de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). De gewone dwergvleermuis is foeragerend en passerend waargenomen.

Er zijn geen in- of uitvliegende, zwermende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bedrijfsloods waargenomen.

Op basis van uitgevoerd veldonderzoek zullen de voorgenomen ontwikkelingen door gebrek aan verblijfslocaties en het ontbreken van een gebruiksfunctie geen invloed hebben op de aldaar voorkomende vleermuizen. Er zijn geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van instandhouding van de waargenomen soorten en hun functioneel leefgebied. De Omgevingswet wordt niet overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Brabant Eco
Freek Rovers
September 2024

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever Van Dun Advies is het voornemen om in het plangebied Hogeweg 2 te Wamel de bestaande bedrijfsloods te slopen. Er wordt een nieuw bijgebouw van circa 300m² gerealiseerd. Daarnaast zal de bestaande woning vergroot worden met een aanbouw en carport. De bestemming 'Agrarisch' zal worden gewijzigd in 'Wonen'.

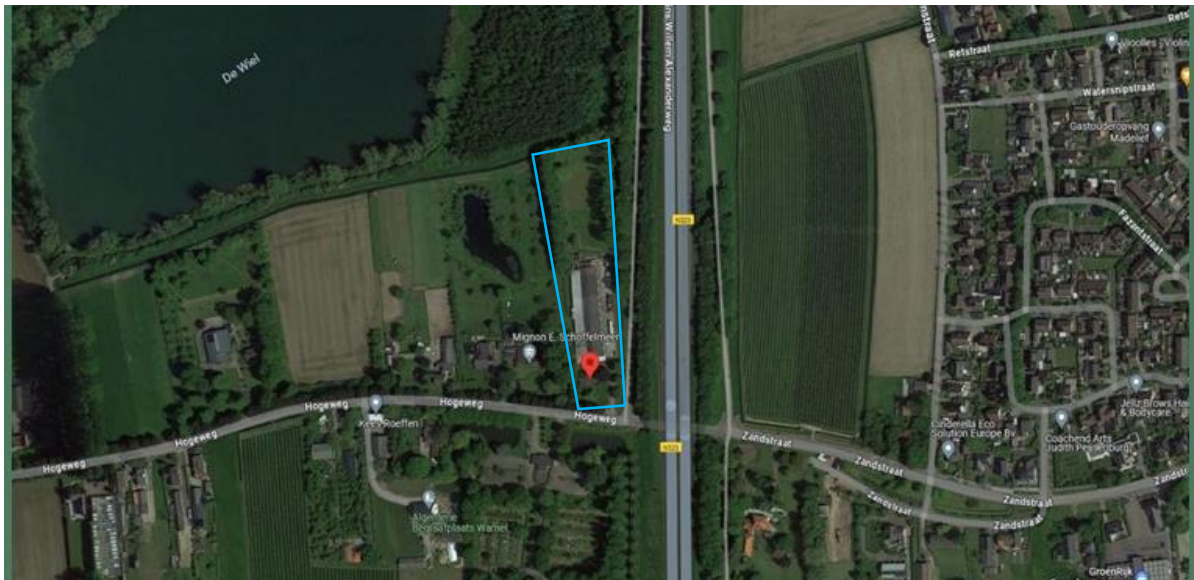
Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Omgevingswet. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

In dit kader is 5 februari 2024 een quickscan flora en fauna uitgevoerd door Brabant Eco, rapportnummer 2024-BE-0821 d.d. 9 februari 2024.

Uit deze quickscan is naar voren gekomen dat in het plangebied mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Citaat uit het rapport:

"Het is niet uit te sluiten dat er vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn in buitengevels en dakconstructie van de te slopen bedrijfsloods."

Globaal omljnd plangebied in blauw. Bron: Google Earth.

Alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Brabant Eco in opdracht van Van Dun Advies in het plangebied onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen uitgevoerd.

De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en de rapportage kan als addendum aan genoemde quickscan worden toegevoegd.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van vleermuizen en zo ja, voor welke soorten en met welke functie.

Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Omgevingswet wordt overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek:

- Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige vleermuizen?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een omgevingsvergunning in het kader van de ecologie aan te vragen?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen en het functioneel gebruik.
- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.
- Bij het veldonderzoek is door Brabant Eco gebruik gemaakt van een batdetector, de Batlogger M/M2, voor het maken van geluidsopnames in het veld. Voor de analyse van de geluidsopnames is gebruik gemaakt van het programma BatExplorer.

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Omgevingswet niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat het plangebied niet significant is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

De Omgevingswet is sinds 1 januari 2024 de Nederlandse wet waarin onder andere de Wet natuurbescherming is opgenomen. In de Omgevingswet is zowel de bescherming van planten- en diersoorten, als de bescherming van natuurgebieden en houtopstanden geregeld. De Omgevingswet bestaat uit een algemene wettekst dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en de Omgevingsregeling.

Op enkele uitzonderingen na, zijn de provincies het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningverlening en handhaving.

2.1 Soortenbescherming

De Omgevingswet maakt onderscheid tussen drie beschermingsregimes: bescherming van Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of omgevingsvergunning. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een omgevingsvergunning of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is kan een omgevingsvergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode. Wel zal rekening gehouden moeten worden met de zorgplicht en het dierenwelzijn.

2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

De Vogelrichtlijn is in 1981 van kracht geworden. Het doel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijke, in Europa in het wild levende, vogelsoorten. De Vogelrichtlijn vereist dat EU-lidstaten alle nodige maatregelen treffen om de populatie van alle vogelsoorten op een niveau te houden of te brengen. Daarnaast moeten de lidstaten alle nodige maatregelen treffen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'. De richtlijn is dus van toepassing op vogels, hun eieren, hun nesten en ook hun leefgebieden. Van de soorten die beschermd worden onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten. De Omgevingswet bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op alle inheemse vogels in heel Nederland.

2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

De Habitatrichtlijn is in 1992 van kracht geworden. Het doel van de Habitatrichtlijn is het waarborgen van de biologische diversiteit in de Europese Unie door de natuurlijke habitats en wilde planten- en diersoorten die van Europees belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten (zie bijlage 2) is het beschermingsregime van de Omgevingswet van toepassing.

2.1.3 Andere soorten

De nationaal beschermde soorten, ‘andere soorten’, staan vermeld in bijlage IX van het Bal. Dit zijn soorten die in Nederland beschermd zijn en niet vermeld zijn in de Europese richtlijnen en verdragen. Het betreft een limitatieve lijst van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland (zie bijlage 3). De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan voor die soorten geen omgevingsvergunning nodig.

Beschermingsregime Vogelrichtlijnsoorten art. 11.37 Bal	Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten art. 11.46 Bal	Beschermingsregime andere soorten (nationaal beschermd) art. 11.54 Bal
Lid 1a: Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A opzettelijk te doden of te vangen.
Lid 1b: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Lid 1b: Het is verboden dieren als bedoeld onder a opzettelijk te verstoren.	Lid 1b: Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Lid 1c: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder a te rapen en deze onder zich te hebben.	Lid 1c: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te vernielen of te rapen in de natuur	1c: Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B, opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Lid 1d: Het is verboden vogels als bedoeld onder a opzettelijk te storen.	Lid 1d: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a te beschadigen of te vernielen.	
	Lid 1e: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	

Tabel: Verbodsbepalingen beschermingsregimes Omgevingswet

2.2 Zorgplicht

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht (artikel 1.8 Omgevingswet). Dit houdt in dat overheden, bedrijven en burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Deze algemene zorgplicht is niet van toepassing als er een specifieke zorgplicht geldt of er specifieke decentrale of rijksregels zijn.

Naast de algemene zorgplicht is in de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen (artikel 1.7a Omgevingswet). Het is verboden om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor *aanzienlijke* nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan.

Voor bijna alle activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geldt een specifieke zorgplicht. Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter. Er geldt een specifieke zorgplicht voor onder andere flora- en fauna-activiteiten (artikel 11.27 Bal), Natura 2000-gebieden (artikel 11.6 Bal) en houtopstanden (artikel 11.16 Bal). Een specifieke zorgplicht verbiedt handelingen waarvan iedereen zou moeten weten dat ze niet door de beugel kunnen. Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht *weet of redelijkerwijs kan vermoeden* dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplichten gelden ook als er gedetailleerde rijksregels voor een activiteit zijn.

3.1 Situering plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Hogeweg 2, ten oosten van de kern van Wamel, in de gemeente West Maas en Waal.

Het plangebied bestaat voornamelijk uit bebouwing en verharding met een gecultiveerde voortuin met tuinbeplanting. De directe omgeving van het plangebied bestaat uit een gemengd agrarisch landschap met agrarische bedrijven, agrarisch gerelateerde bedrijven en weilanden. Tegenover het plangebied bevindt zich een begraafplaats.

3.2 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens het veldbezoek op 5 februari 2024, behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in het te slopen woonhuis en bedrijfsloods niet worden uitgesloten.

Citaat en foto's uit het rapport:

"Het woonhuis heeft overhangende dakpannen aan de zijgevels, maar het houten boeiboord is glad, waardoor vleermuizen niet rechtstreeks via het dak de woning kunnen betreden. Echter, er is ruimte tussen het boeiboord en de muren, waardoor vleermuizen via deze opening de spouwmuur kunnen betreden en daar een verblijfplaats kunnen vinden.

De bedrijfsloods verkeert in een vervallen staat, waarbij kozijnen en boeiboorden verrot zijn. Hierdoor zijn er gaten en ontbrekende voegen in de bakstenen aanwezig op delen van de gevel. Aan de noordzijde heeft de nok houten wanden. Het dak heeft dakbeschot en de muren zijn spouwmuren, waardoor ook de bedrijfsloods geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen."

Afbeelding 19: Gat in het boeiboord van de bedrijfsloods
Bron: quickscan Brabant Eco d.d. 9 februari 2024

Afbeelding 20: Ontbrekende voegen, directe toegang tot de spouwmuur

4.1 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek is volgens de genoemde protocollen uitgevoerd. Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Omgevingswet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan de Omgevingswet. Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoeld. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving. Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren. De veldbezoeken zijn verricht door deskundig onderzoekers: Dave Donders (DD), Ender Servaas (ES), en Wouter vd Bos (WB).

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek op 5 februari 2024 bleek dat op basis van habitatkenmerken het woonhuis mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit ruimtes tussen het boeiiboord en de muren, welke kunnen leiden naar ruimtes in de spouw. Ook de bedrijfsloods heeft gaten en ontbrekende voegen in de bakstenen op delen van de gevel. Aan de noordzijde heeft de nok houten wanden. Het dak heeft dakbeschot en de muren zijn spouwmuren, waardoor ook de bedrijfsloods geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op de te slopen woning en bedrijfsloods, maar de nadere omgeving is ook meegenomen.

In onderstaande tabel zijn de waarnemingen te vinden van de afgelopen vijf jaar volgens de NDFF binnen een straal van een kilometer rond het plangebied (zie bijlage 5).

Het aantal waarnemingen is achter de waargenomen soort vermeld.

Soort vleermuis	Aantal waarnemingen
Gewone dwergvleermuis	1

Aangezien de werkzaamheden uitsluitend invloed hebben op de gebouwen en er geen bomen aangetast worden ten gevolge van de werkzaamheden, is er in dit onderzoek nadrukkelijk gelet op typisch gebouw bewonende soorten die voor hun verblijfplaats en foerageergebied niet afhankelijk zijn van bossen: de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis. Er is tijdens de onderzoek rondes ook gelet op eventueel andere voorkomende soorten vleermuizen. Tijdens de onderzoeken is er ook onderzocht op het voorkomen van onder andere de Gewone grootoorvleermuis.

4.2.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in de te slopen sporthal met overdekt zwembad is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door vooral te zoeken naar in- en uitvliegende vleermuizen.

De echolocaties die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M of M2 van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten geeft.

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging.

Het Vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureaus goedgekeurde methodiek. De protocollen hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de oude Wet natuurbescherming. Wegens de beleidsneutrale overgang naar de Omgevingswet kan het Vleermuisprotocol 2021 ook onder de nieuwe wetgeving gebruikt worden.

Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek naar vleermuizen optimaal te laten verlopen.

Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn.

Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij vergunningsaanvragen en juridische procedures.

Onder de nieuwe Omgevingswet biedt het Vleermuisprotocol 2021 een effectieve en efficiënte methodiek om het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen vast te stellen.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkrondes uitgevoerd.

De voorzomerbezoeken in 2024 zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en eventueel de vlieg- en foerageroutes. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 1 in de ochtend (ronde 2) en 2 avondrondes (ronde 1 en 3).

Tijdens de nazomerrondes in 2024 lag de nadruk op het in kaart brengen van zwermactiviteit en balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Hiervoor zijn ook 3 rondes uitgevoerd (ronde 4, 5 en 6).

Tijdens de onderzoeken is vooral het te slopen woonhuis en de bedrijfsloods onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is de directe omgeving hierin meegenomen. Er is met name gefocust op in- en uitvliegende vleermuizen en daarnaast is gelet op foeragerende,

communicerende en zwermende vleermuizen. Ook is er gekeken naar eventueel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen in en nabij het plangebied.

Het plangebied is in totaal voor het nader onderzoek naar vleermuizen 6 keer bezocht (zie onderstaande tabel) door minimaal een deskundig onderzoeker van Brabant Eco.

Ron de	Datum	Eco loog	Tijd	Functie	Zonsopkomst/ ondergang	Tempe ratuur	Wind	Neer slag	Bewol king
1	20-05-2024	ES + DD	21:30 – 00:05	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 21:33	17°C	2 BFT NO	Geen	Helder
2	20-05-2024	ES + WB	02:34 – 05:40	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsopkomst 05:37	13°C	2 BFT N	Geen	Licht bewolkt
3	10-06-2024	WB + DD	21:41 – 00:26	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 21:56	12°C	2 BFT N	Geen	Helder
4	03-08-2024	ES	00:00 – 02:00	Midzomerna chtzwermen	Zonsondergang 21:23	18°C	2 BFT ZO	Geen	Helder
5	15-08-2024	ES	00:00 – 02:00	Midzomerna chtzwermen + Paarverblijf plaatsen	Zonsondergang 21:00	19°C	2 BFT ZW	Geen	Half bewolkt
6	06-09-2024	ES	00:00 – 02:00	Paarverblijf plaatsen	Zonsondergang 20:10	19°C	1 BFT ZW	Geen	Half bewolkt

4.2.3 Voorzomeronderzoeken 2024

De voorzomeravondbezoeken in mei en juni waren vooral gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing. Er is vooral gelet op uitvliegende vleermuizen door strategisch verspreid rondom het gebouw te staan tijdens de uitvliegtijd. Voorafgaande aan het onderzoek is er gezocht naar sporen (vleermuiskeutels, invliegopeningen, afgebeten insectenvleugels en vetsporen) die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Daarnaast is tevens gelet op foeragerende of passerende vleermuizen in en rond het plangebied.

Het ochtendbezoek in mei was met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing. Dit door te zoeken naar zwermende vleermuizen, eventuele invliegers en sporen van vleermuizen.

Er is tijdens de voorzomeronderzoeken een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de oostzijde van de loods. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Na het ochtendbezoek is er gezocht naar sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Hiervan zijn geen waarnemingen gedaan.

4.2.4 Nazomeronderzoeken 2024

Tussen 1 augustus en 10 september kan er onderzoek gedaan worden naar zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen. Deze onderzoeken worden vaak uitgevoerd bij gebouwen met meer dan 2 verdiepingen. Geschikte winterverblijven zijn vaak massieve, grote gebouwen waar de vleermuizen diep in kunnen wegkruipen zoals in een te bereiken spouwmuur. Afhankelijk van de temperatuur is het dan voor de vleermuizen mogelijk om verder weg te kruipen tijdens zeer koude nachten.

Hoewel gewone dwergvleermuizen in augustus nog niet in winterslaap gaan, kunnen we aan de hand van het middernachtzwermen al wel vaststellen waar ze later zullen gaan overwinteren. De moeders vertonen

zwermgedrag rond middernacht, waarmee ze geschikte winterverblijfplaatsen als het ware tonen aan hun jongen.

Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen worden tussen 0:00 tot 2:00 zwermdende gewone dwergvleermuizen met behulp van een warmtebeeldcamera waargenomen en gevolgd.

Om het voorkomen van massawinterverblijven in de te slopen bebouwing met interessante invliegopeningen met zekerheid uit te sluiten zijn er twee onderzoeken naar massawinterverblijven met een warmtebeeldcamera uitgevoerd bij het te slopen schoolgebouw. (ronde 4 en 5).

Er zijn tijdens de onderzoeken naar middernachtzwermden op 3 en 15 augustus geen zwermdende vleermuizen waargenomen.

De nazomeravondbezoeken in augustus en september 2024 waren vooral gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende gewone dwergvleermuismannetjes en ruige dwergvleermuismannetjes. (ronde 5 en 6).

Mannetjes van de gewone dwergvleermuis vliegen rond in hun territorium en roepen daarbij om vrouwtjes te lokken. Mannetjes van de ruige dwergvleermuis roepen meestal vanuit een verblijfplaats. De baltsgeluiden hebben een vrij lage frequentie (sommige mensen kunnen ze horen zonder detector), die dus vanaf een grote afstand zijn te horen. Het is daarom belangrijk dat er goed gekeken wordt naar waar de vleermuis baltsgeluiden maakt (m.b.v. een goede zaklamp en/of warmtebeeldcamera), zodat er duidelijk wordt in welke delen van gebouwen zich paarverblijfplaatsen bevinden en hoeveel territoria er aanwezig zijn in een plangebied.

Gedurende beide onderzoeken zijn enkele passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen aan de voorzijde van het gebouw. Er is gedurende de onderzoeken ook een enkele keer een waarneming gedaan van een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis. Verder was er in de nazomer nagenoeg geen activiteit van vleermuizen in het plangebied. Er is geen zwerm- of baltsgedrag waargenomen in het plangebied.

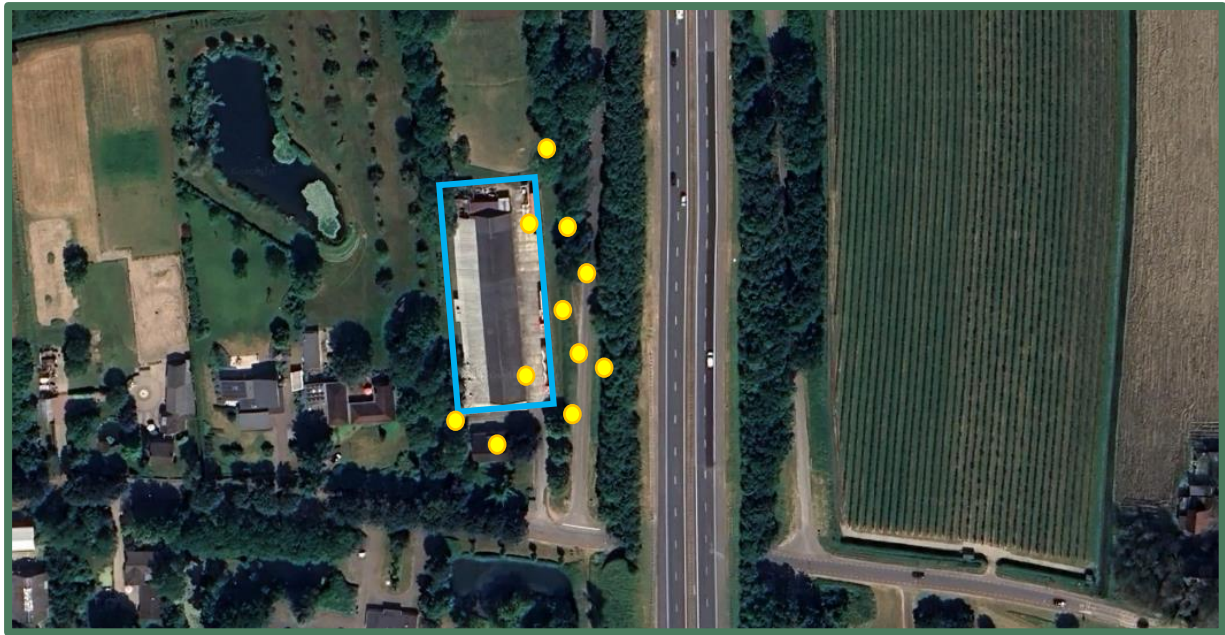
4.2.5 Samenvatting en conclusies

In de gehele onderzoeksperiode is in en nabij het plangebied een vleermuissoort waargenomen: de gewone dwergvleermuis, (*Pipistrellus pipistrellus*).

De gewone dwergvleermuizen zijn passerend en foeragerend waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bedrijfsloods waargenomen

In onderstaande afbeelding worden de waarnemingen van vleermuizen in en nabij het plangebied weergegeven. Waargenomen gewone dwergvleermuizen worden met stippen aangegeven.

Dit betreft alle individuen die tijdens de veldbezoeken zijn waargenomen. Het is zeer aannemelijk dat hetzelfde individu tijdens meerdere rondes aanwezig was. Het onderstaande figuur kan daarom een vertekend beeld geven over het werkelijke aantal vleermuizen in het plangebied. Het plangebied is blauw omlijnd.

Globaal omlind plangebied in blauw. Waargenomen gewone dwergvleermuis in geel. Bron: Google Earth.

Alle volgens de Nationale Databank Flora en Fauna eventueel voorkomende vleermuissoorten kunnen, afhankelijk van de soort, in meer of mindere mate gebouw bewonend zijn. Enkel de gewone dwergvleermuis is tijdens het onderzoek foeragerend, passerend en overvliegend rond het plangebied aangetroffen. De gewone dwergvleermuis is een typisch gebouw bewonende soort. De gewone dwergvleermuis gebruikt ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Afwezigheid van deze soorten nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten.

4.3 Gebiedsfunctie

4.3.1 Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in de voorzomermaanden (mei-juni 2024) zijn er in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. In het najaar is er geen zwerm- of baltsgedrag waargenomen.

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in het onderzochte te slopen pand worden uitgesloten.

4.3.2 Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat de directe omgeving van het pand van geringe betekenis is voor vleermuizen als foerageergebied. Op grond van het zeer beperkte aantal foeragerende dieren, de ingreep en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied, is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten komt niet in het geding.

4.3.3 Vliegroutes

Naast de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als verblijfplaats, bestaat de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als (onderdeel van een) vliegroute. In de directe omgeving zijn er aantal structuren (bomenrijen en bebouwing) aanwezig die als vliegroute kunnen dienen. Ten gevolge van

de beoogde ruimtelijke ingreep worden deze structuren niet aangetast. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt er geen vliegroute aangetast.

4.3.4 Paarterritoria

Tijdens de paarperiode (augustus-september 2023) zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen in of direct rond het plangebied.

Gezien de afwezigheid van baltsende vleermuizen kan worden geconcludeerd dat er geen paarterritoria in het plangebied aanwezig zijn.

4.3.5 Winterverblijfplaatsen

De gebouwen zijn ongeschikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaarsonderzoeken bevestigt dit.

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is voor de gewone dwergvleermuis vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters of ook tijdens strenge vorst.

Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in de bedrijfsloods aanwezig zijn.

4.4 Overige soorten

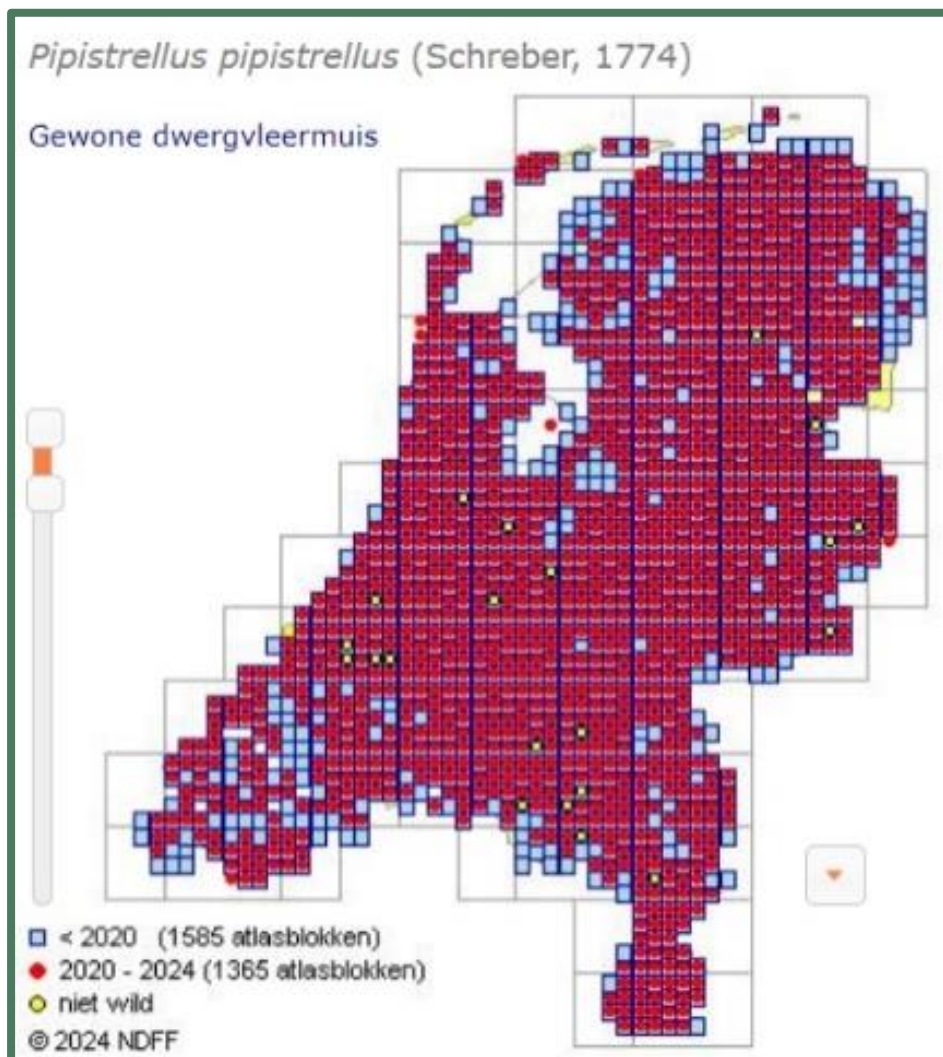
De huismus en gierzwaluw staan ook vermeld in bijlage 1, gegevens NDFF. Uit de ecologische quickscan blijkt dat er voor deze soorten geen mogelijke nestlocaties zijn in de te slopen bedrijfsloods. Ook tijdens de onderzoek rondes zijn deze soorten niet waargenomen.

5.1 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene soort. Hij kan vrijwel overal in Nederland aangetroffen worden. Ook komt de gewone dwergvleermuis algemeen voor in de omgeving van het plangebied, de gemeente Land van Maas en Waal en elders in de provincie Gelderland.

Zie de onderstaande afbeelding voor recente verspreidingsinformatie van de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis.

Verspreiding Gewone dwergvleermuis.

Bron: verspreidingsatlas.nl

Met de ingreep gaan geen verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden of vliegroutes van vleermuizen verloren. Deze ingreep heeft dan ook geen negatieve invloed op de staat van instandhouding van vleermuizen. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is niet noodzakelijk.

5.2 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Er zijn onderhoudsvrije vleermuiskasten in de handel die kunnen worden ingemetseld of die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in of bij nieuwbouw en renovaties toe te passen.

(www.checklistgroenbouwen.nl)

(www.bouwnatuurinclusief.nl)

- Kunstmatige verlichting werkt verstorend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom of beperk daarnaast de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie. Voorkom ook het direct schijnen op wateroppervlakken of groenelementen, zoals bosschages en ruigtes.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen er vogels broeden in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli).
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

6. BRONNEN

Vooronderzoek

Brabant Eco 2024-BE-0821 d.d. 9 februari 2024

Websites

www.iplo.nl

www.NDFF.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.rijksoverheid.nl

www.gelderland.nl

www.vivarapro.nl

www.checklistgroenbouwen.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Overige bronnen

Checklist vleermuisprotocol

Limpens et al., 2017

Netwerk groene bureaus

Bijlagen

Bijlage 1: verspreidingslijst NDFF

Hogeweg

BE-0821

1 records

- Middelpunt < 1km²
- Middelpunt 1km² - 5km²

- Middelpunt > 5km²
- Vlak

schaal 1 : 10000

De NDFF is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

Hogeweg

BE-0821

Zoekvraag					
Soort	Soortgroep	Wet en Beleid	Periode	Bronhouder	Zoekgebied
Alle	Vleermuizen	Jaarrond beschermde nesten Wnb - Vogelrichtlijn Wnb - Habitatrichtlijn Wnb - andere soorten (GL)	16 februari 2019 tot 16 februari 2024	Alle	Alles rakend aan of binnen zoekgebied

Samenvatting		(unieke soorten) / totaal aantal waarnemingen
Beleid		
Wnb - Habitatrichtlijn		(1) 1
Gewone dwergvleermuis		1
Soortgroepen		
Vleermuizen		(1) 1
Gewone dwergvleermuis		1